

Uchwała Nr 561/2015
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 2 lipca 2015 r.

w sprawie wniosku Wszechnicy Polskiej Szkoły Wyższej w Warszawie o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej na kierunku „filologia” prowadzonym na Wydziale Filologii i Pedagogiki na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim

Na podstawie art. 52 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej uchwala, co następuje:

§ 1

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, uwzględniając opinię Zespołu odwoławczego, uznało, iż wyjaśnienia przedstawione we wniosku **Wszechnicy Polskiej Szkoły Wyższej w Warszawie** o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej na kierunku „filologia” prowadzonym na **Wydziale Filologii i Pedagogiki** na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim **nie uzasadniają zmiany oceny warunkowej** wyrażonej w Uchwale Nr 247/2015 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 23 kwietnia 2015 r.

W Uchwale Nr 247/2015 sformułowano następujące zastrzeżenia uzasadniające przyznanie oceny warunkowej:

Zastrzeżenie 1 odnosi się do systemu weryfikacji celów i efektów kształcenia, w tym trybu prowadzenia prac dyplomowych i wskazuje na to, że system weryfikacji etapowych i końcowych efektów kształcenia (testy, prace zaliczeniowe, proces dyplomowania) nie funkcjonuje w pełni skutecznie, co potwierdzają uchybienia w sprawdzaniu i ocenie prac pisemnych (nieadekwatność wystawianych ocen do zawartości merytorycznej prac, brak opisowych, merytorycznych ocen, oraz spójnego systemu archiwizowania egzaminacyjnych prac pisemnych). Wymagania stawiane studentom kierunku „filologia” w procesie dyplomowania są wprawdzie wystandaryzowane, ale w wielu przypadkach stwierdzono zawyżone oceny prac dyplomowych. Recenzje pisane są często w sposób lakoniczny i niemerytoryczny. Niektórzy promotorzy nie formułują jednoznacznych ocen, ograniczając się do ogólnikowych stwierdzeń (np. ocena układu pracy, kolejności rozdziałów, kompletności tez itp. – prawidłowa; charakterystyka doboru i wykorzystania źródeł – prawidłowa; ocena formalnej strony pracy – prawidłowa). Ponadto na filologii germańskiej (studia pierwszego stopnia) znaczna część prac została napisana w języku polskim, co uznać należy za poważne uchybienie w kontekście weryfikacji założonych efektów kształcenia oraz deklarowanej struktury kompetencji absolwenta „filologii”.

Stanowisko Uczelni

Szczegółowe kryteria oceny programowej na profilu ogólnoakademickim odnoszą się do systemu sprawdzania i oceniania w punkcie 1.7. Argumenty przywołane w kwestionowanej

uchwale nie wchodzi w zakres opisanego tam kryterium. Komisja oceniająca nie sformułowała bowiem żadnych uwag w zakresie adekwatności doboru metod sprawdzania i oceniania, umożliwiania skutecznego sprawdzenia każdego z efektów, braku rzetelności, wiarygodności i porównywalności oraz możliwości skutecznego ocenienia stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W kwestionowanej uchwale zwraca się jedynie uwagę na drobne niedociągnięcia w zakresie funkcjonowania istniejącego systemu w odniesieniu do prac pojedynczych nauczycieli akademickich. Oczwście tego typu wniosek jest istotną wskazówką, dla Uczelni, ale w naszej opinii nie uzasadnia oceny warunkowej, szczególnie, że wykracza poza przyjęte kryteria. Warto jednocześnie dodać, że przesłane do PKA w odpowiedzi na raport powizytacyjny Zarządzenie nr 24/2014 Rektora Wszechnicy Polskiej jest adekwatną reakcją na dostrzeżone słabości wskazującą, że Uczelnia modyfikuje przyjęty sposób weryfikacji celów i efektów kształcenia.

Stanowisko Prezydium PKA

Zastrzeżenie 1 odnosi się do kryterium szczegółowego 3 „Jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia” w ramach kryterium ogólnego 2 oceny programowej. Uczelnia we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy mylnie przywołuje kryterium drugiego stopnia 1.7, sformułowane w kryteriach oceny programowej obowiązujących po uchwaleniu nowego Statutu PKA w dniu 23 lutego 2015 r., który wszedł w życie w dniu 11 marca 2015 r., a więc już po przeprowadzeniu oceny programowej na kierunku filologia na Wydziale Filologii i Pedagogiki Wszechnicy Polskiej Szkoły Wyższej w Warszawie, która to ocena została dokonana w oparciu o kryteria oceny programowej obowiązujące na podstawie Statutu PKA, uchwalonego w dniu 10 listopada 2011 r.

Wnioskodawca niesłusznie kwestionuje wagę zarzutów wynikających z oceny losowo wybranych prac dyplomowych, przeprowadzonej w trakcie wizytacji Zespołu oceniającego argumentując, że ocena tychże to *jedynie drobne niedociągnięcia w zakresie funkcjonowania istniejącego systemu w odniesieniu do prac pojedynczych nauczycieli akademickich*. Wnioski dotyczące ogólnej oceny prac dyplomowych i weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia na zakończenie procesu kształcenia są formułowane na podstawie oceny wylosowanych i udostępnionych prac etapowych i dyplomowych, które w pokaźnej ich części budzą bardzo poważne zastrzeżenia. Zastrzeżenia te zostały bardzo szczegółowo omówione w raporcie oceny ZO PKA oraz wyspecyfikowane w Uchwale Nr 247/2015.

Argumentacja Wnioskodawcy jest nieadekwatna do zakresu sformułowanego zastrzeżenia, nie stanowi zatem przesłanki do jego podważenia. **Zastrzeżenie należy podtrzymać.**

Zastrzeżenie 2 odnosi się do programu kształcenia i wskazuje na to, że niektóre z efektów kształcenia przypisanych poszczególnym modułom i przedmiotom wymagają korekt. Analiza liczby efektów kształcenia wykazała, iż osiągnięcie niektórych z nich jest mało realne (efekt K1_U05 na zajęciach ze wstępu do językoznawstwa) lub wręcz niemożliwe (efekt K1_U22 na wykładzie z psychologii czy efekt K1_K05 na zajęciach z wychowania fizycznego). Program kształcenia został przeciążony efektami, co może powodować trudności w weryfikowaniu deklarowanych efektów kształcenia (np. efekt K1_K01 ma być sprawdzany na większości zajęć przewidzianych w programie kształcenia). W uchwale zalecono skorygowanie liczby efektów kształcenia przypisanych poszczególnym przedmiotom bądź modułom. Ponadto wskazano, że na specjalności „filologia angielska” wszystkie seminaria magisterskie są prowadzone przez osoby ze stopniem naukowym doktora, chociaż Uczelnia zatrudnia znacznie bardziej doświadczonych, samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych tej specjalności.

Stanowisko Uczelni

Szczegółowe kryteria oceny programowej na profilu ogólnoakademickim odnoszą się do programu kształcenia w punkcie 1.5. Argumenty przywołane w kwestionowanej uchwale nie wchodzą w zakres opisanego tam kryterium. Argumenty te są jednocześnie jedynie poradami i wskazówkami komisji oceniającej, wskazującymi kierunki ulepszenia programu kształcenia, za które Uczelnia jest wdzięczna, nie wskazują jednak na żadne uchybienie mogące wpłynąć na ocenę w świetle przyjętych kryteriów.

Stanowisko Prezydium PKA

Zastrzeżenie 2 odnosi się do kryterium szczegółowego 1 „Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta” w ramach kryterium ogólnego 3 oceny programowej. Uczelnia we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy mylnie przywołuje kryterium drugiego stopnia 1.5, sformułowane w kryteriach oceny programowej obowiązujących po uchwaleniu nowego Statutu PKA w dniu 23 lutego 2015, który wszedł w życie 11 marca 2015 r., a więc już po przeprowadzeniu oceny programowej na kierunku filologia, na Wydziale Filologii i Pedagogiki Wszechnicy Polskiej Szkoły Wyższej w Warszawie, która to ocena została dokonana w oparciu o kryteria oceny programowej obowiązujące na podstawie Statutu PKA, uchwalonego w dniu 10 listopada 2011.

Sformułowane zastrzeżenia mają fundamentalny charakter i dotyczą całokształtu korelacji celów, efektów kształcenia i możliwości ich osiągnięcia w wyniku realizacji programu studiów, o czym świadczy opinia wyrażona w raporcie z wizytacji „Należałoby zastanowić się nad zredukowaniem liczby efektów kształcenia przypisanych poszczególnym przedmiotom bądź modułom oraz nad ich nowym (ilościowym i jakościowym) rozłożeniem w matrycy” [Raport z wizytacji, s. 12]. Zastrzeżenie dotyczące nadmiernej liczby efektów kształcenia oraz niemożności osiągnięcia niektórych z nich skutkuje niemożnością osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów kształcenia, gdyż efekty kształcenia pozostają w programie studiów we wzajemnych związkach i osiągnięcie przez studentów określonego efektu kształcenia jest uwarunkowane osiągnięciem pozostałych. Argumentacja wnioskodawcy bagatelizująca zastrzeżenie 2 jest więc nieuzasadniona, niemerytoryczna i nie daje podstaw do odrzucenia zastrzeżenia. **Zastrzeżenie 2 należy podtrzymać.**

Zastrzeżenie 3 odnosi się do badań naukowych i wskazuje na to, że badania naukowe na kierunku „filologia” w niewielkim stopniu prowadzone są z udziałem studentów studiów II stopnia. Stwierdzono ich brak na specjalnościach angielskiej, niemieckiej i hiszpańskiej.

Stanowisko Uczelni

Szczegółowe kryteria oceny programowej na profilu ogólnoakademickim odnoszą się do programu kształcenia w punkcie 2.4. W kryterium tym oraz w zasadach prowadzenia oceny programowej ogłoszonych przez PKA jest mowa o badaniach naukowych prowadzonych w ramach ocenianego kierunku studiów. Nigdzie nie zostało sformułowane wymaganie, aby badania te dotyczyły wszystkich specjalności, w jakich przebiega kształcenie. Dokonywana jest bowiem ocena kierunku i zgodnie z tym co napisano w uchwale, badania te są prowadzone na kierunku. Zarzut niewielkiego udziału studentów w tych badaniach jest oczywiście istotną wskazówką dla dalszych zmian, jednak nie stanowi w opinii Uczelni podstawy do oceny warunkowej.

Stanowisko Prezydium PKA

W raporcie powizytacyjnym ZO PKA czytamy, że „W Katedrach Filologii Angielskiej, Filologii Hiszpańskiej, Filologii Niemieckiej oraz Filologii Rosyjskiej Wszechnicy Polskiej Szkoły Wyższej prowadzone są badania naukowe w obszarze nauk humanistycznych, które są związane z kształceniem na ocenianym kierunku studiów.” Ponadto w tymże raporcie ZO PKA przyznaje, że „Rozmowy ZO PKA z pracownikami i studentami ocenianego kierunku potwierdziły, że w działalność naukową Jednostki są również angażowani studenci, choć mogłoby się to odbywać bardziej regularnie i na większą skalę.” Wobec takich ocen ZO PKA w tym przypadku **należy się zgodzić z Wnioskodawcą i wycofać zastrzeżenie.**

Zastrzeżenie 4 dotyczy procedur zapewnienia jakości ujętych w wewnętrznym systemie zapewnienia jakości kształcenia i wskazuje na to, że wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia nie jest w pełni skuteczny. W odpowiedzi na raport powizytacyjny uczelnia przedstawiła Zarządzenie nr 24/2014 Rektora Wszechnicy Polskiej Szkoły Wyższej w Warszawie z dnia 20 października 2014 roku w sprawie oceny jakości prac dyplomowych, które nakłada na wydziały obowiązek corocznej oceny jakości prac dyplomowych. W skład komisji oceniającej prace dyplomowe powołano jednak nauczyciela akademickiego, któremu jako promotorowi i recenzentowi zarzucono zawyżanie ocen i pobieżne formułowanie opinii w recenzjach. Oznacza to, że wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia nadal nie funkcjonuje w sposób skuteczny.

Stanowisko Uczelni

Brak skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, jaki zarzucono w uchwale, nie odnosi się do żadnego z kryteriów oceny. Ponownie komisja oceniająca przekazała Uczelni istotne wskazówki dotyczące kierunków dalszej pracy, za co Uczelnia jest wdzięczna i co odpowiada misji PKA. Jednak w opinii Uczelni, w świetle przyjętych kryteriów i zasad oceny programowej uwagi te nie uzasadniają oceny warunkowej. W szczególności podnosimy także problem trafności stwierdzenia zawartego w uchwale, że zmodyfikowany Zarządzeniem nr 24/2015 rektora Uczelni system „nadal funkcjonuje w sposób nieskuteczny”. Twierdzenie to wydaje się nieuzasadnione. Trudno rokować o skuteczności zmian w systemie oceny prac dyplomowych w czasie, kiedy nie dokonano jeszcze żadnej oceny prac dyplomowych po wprowadzeniu zmian.

Stanowisko Prezydium PKA

Przymiotnik „skuteczny” rzeczywiście nie występuje wprost w sformułowaniu kryterium 8 w odniesieniu do wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, jednak sens sformułowania kryterium „Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości **zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia** na ocenianym kierunku studiów” wyraźnie wskazuje na to, że skuteczność jest traktowana jako immanentny atrybut systemu, bowiem wszelkie podejmowane w jego ramach działania powinny zmierzać do osiągnięcia „wysokiej kultury jakości”. Ponadto Wnioskodawca sam zaznacza we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, iż „trudno rokować o skuteczności zmian w systemie oceny prac dyplomowych w czasie, kiedy nie dokonano jeszcze żadnej oceny prac dyplomowych po wprowadzeniu zmian”, potwierdzając tym samym niemożność oceny skuteczności systemu, i wskazując konieczność przeprowadzenia powtórnej oceny, m.in. w celu dokonania oceny wpływu zmian wprowadzonych w WSZJK na proces oceny prac dyplomowych i procesu dyplomowania.

Prezydium PKA, co zaznaczono w Uchwale Nr 247/2015, docenia „podjęte przez Uczelnię działania (opracowanie procedur oceny osiągania efektów kształcenia przez studentów, zasad

przygotowania prac dyplomowych oraz prowadzenia egzaminów dyplomowych, oceny jakości prac dyplomowych, włączenie w skład wydziałowych zespołów do spraw jakości kształcenia oraz w skład Rady do spraw Jakości Kształcenia silnej reprezentacji interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych, przygotowanie podręcznika dla nauczycieli akademickich i pracowników administracji pt. Zapewnianie jakości programowania, planowania, weryfikacji i ewaluacji procesu kształcenia), które świadczą o intensywnych pracach prowadzonych w ostatnim czasie przez władze i pracowników Uczelni, jednakże realne skutki wprowadzanych aktualnie procedur można będzie ocenić dopiero w przyszłym roku akademickim”. Ze względu na to, że skutki podjętych w Uczelni i na kierunku działań doskonalących zmierzających do podniesienia skuteczności WSZJK będą możliwe do oceny dopiero w przyszłości, **zastrzeżenie 4 należy podtrzymać.**

Wniosek końcowy:

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej **podtrzymuje ocenę warunkową** na kierunku „filologia” prowadzonym na Wydziale Filologii i Pedagogiki Wszechnicy Polskiej Szkoły Wyższej w Warszawie na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim, przyznaną na podstawie Uchwały Nr 247/2015 Prezydium PKA z dnia 23 kwietnia 2015 r., ze względu na potrzymanie trzech spośród czterech zastrzeżeń zawartych w przywołanej Uchwale.

§ 2

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
2. Rektor Wszechnicy Polskiej Szkoły Wyższej w Warszawie.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

Marek Rocki